

Adeiledd a bondio ïonig

Cyflwyniad

Nod y cwestiynau hyn yw eich helpu i ddatblygu eich modelau meddyliol (lluniau yn eich meddwl) o ïonau. Bydd gallu meddwl am ïonau mewn gwahanol ffyrdd yn helpu i ddatblygu eich dealltwriaeth o adeileddau ïonig. Defnyddiwch yr eicon yn yr ymyl i ddarganfod pa lefel o ddealltwriaeth mae'r cwestiwn yn ei datblygu.

Macrosgopig: beth allwn ni ei weld. Meddyliwch am y priodweddau y gallwn eu harsylwi, eu mesur a'u cofnodi.

Is-ficrosgopig: llai nag y gallwn ei weld. Meddyliwch am lefel gronyn neu atom.

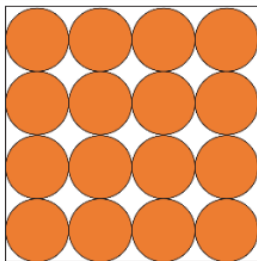

Symbolaidd: cynrychioliadau. Meddyliwch sut rydym yn cynrychioli syniadau cemegol gan gynnwys symbolau a diagramau.

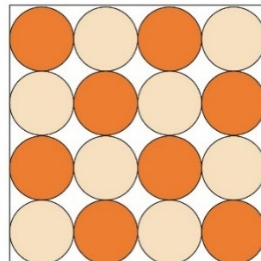
Cwestiynau

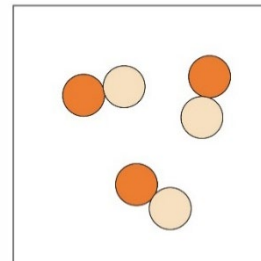
1. Mae sodiwm clorid yn gyfansoddyn ïonig. Mae yn y cyflwr solid ar dymheredd ystafell.

A

B

C

(a) Dewiswch y diagram sy'n dangos adeiledd sodiwm clorid ar dymheredd ystafell.

(b) Cwblhewch y frawddeg.

Dyma'r diagram sy'n rhoi'r cynrychioliad gorau o adeiledd sodiwm clorid oherwydd...

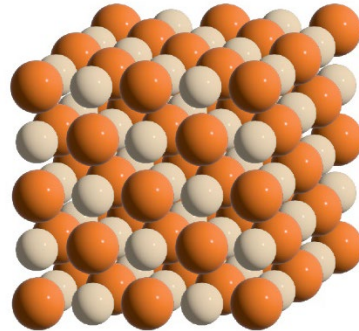

---

2. Mae sodiwm clorid wedi'i wneud o grisialau gwyn. Gall adeiledd sodiwm clorid hefyd gael ei gynrychioli gan y diagram isod.

(a) Disgrifiwch beth mae'r diagram hwn yn ei ddangos.

(b) Eglurwch pam mae'r diagram hwn yn cynrychioli sodiwm clorid yn well na'r cynrychioliad a ddewiswyd gennych yng nghwestiwn 1(a).

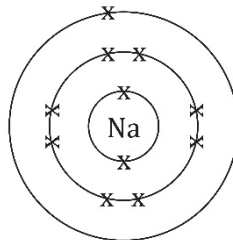

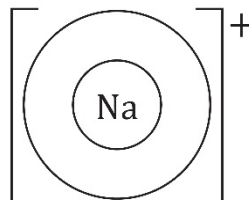
---

3. Mae gan atom sodiwm 11 electron. Mae'r diagram isod yn dangos ffurfwedd electronau mewn atom sodiwm.

(a) Cwblhewch y diagram ffurfwedd electronau ar gyfer ïon sodiwm (Na^+).

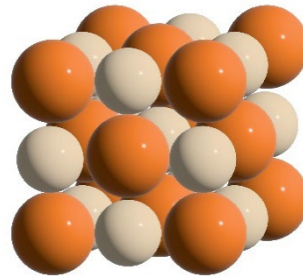

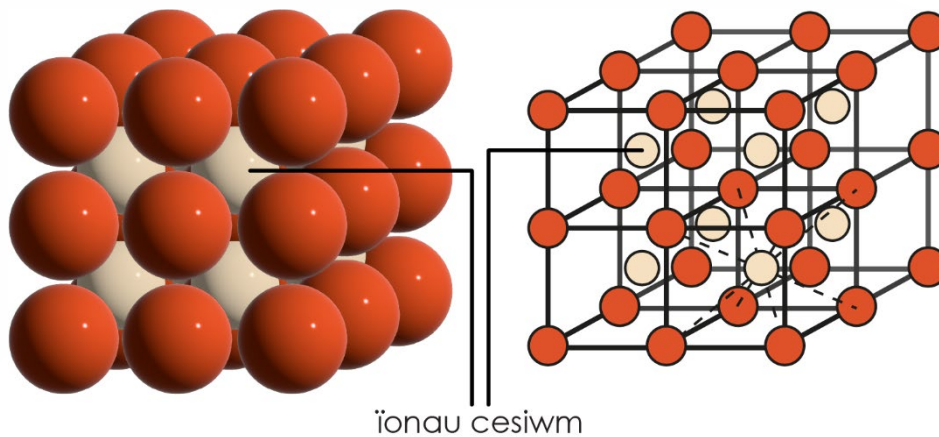
(d) Mewn diagramau o ddellt ïonig, mae ïonau yn cael eu cynrychioli gan sfferau. Defnyddir lliwiau neu raddliwiau gwahanol i ddangos ïonau gwahanol. Nid yw lliwiau'r ïonau yn wahanol go iawn, ond mae'n helpu i ddangos adeiledd y ddellten yn gliriach.

Mae'r diagram isod yn dangos adeiledd lithiwm fflworid. Ar y diagram, labelwch:

- i. ïon lithiwm
- ii. ïon fflworid

4. Mae'r diagram isod yn dangos dau fodel o adeiledd cesiwm clorid.

Model llenwi gofod

Model pêl a ffon

(a) Awgrymwch pam mae'r ïonau yn y ddellten cesiwm clorid wedi'u trefnu'n wahanol i'r ïonau mewn lithiwm fflworid yng nghwestiwn 3(d).

(b) Nodwch un fantais ac un anfantais ar gyfer y model llenwi gofod a'r model pêl a ffon.

Model llenwi gofod

Mantais: _____

Anfantais: _____

Model pêl a ffon

Mantais: _____

Anfantais: _____
